

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Hermenigildi Apologia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

OECONOMIA

orationis.

I. Exordium plenum miserationis, & prudens ad auertendam suspicionem seditionis, ne forte Petronius existimaret hanc popularem turbam, ad res nouandas concitaram. In hac autem demissione longe magis ad inflectendos animos sunt idonei, quippe Canes ledentem non mordent.

Causa se-
dentem non
mordant.

II. Argumentantur à suis obsequiis, & morum lenitate, quod apud Praesidem erat efficacissimum. De hac autem gentis beneuolentia, & fide erga Principes, honorifica testimonia colligit Iosephus lib. 2. aduers. Appionem.

III. Tradunt omnia prater religionem, vnam, & maximam animorum opulentiam, deinde in a dentes, & tragicos affectus erumpunt, quibus vel ferreum pectus emolliant. Graca tamen fabula de Gorgone, non multum facit ad grauitatem orationis, & olet stylum scholasticum, nisi velis eos apud Graculum hominem Graci fabulis consulto videri fuisse.

IV. Prudenti admodum consilio moram petunt, quam urgent, acriter honestis rationibus. In istis, plerumq; malo ruenti moram innectere, penitus amoliri est.

Subtexam hic apologiam Hermenigildi, qui apud Patrem Leuigildum, Gothorum Regem causam dicit. Si quis repletus uolet, legat si placet actionem oratoriam, à me de hoc argumento nuper editam.

HERMENIGILDI

Apologia.

LEVI. **A**ge licet tibi causam dicere, dilue si potes eas sceleris maculas, quae tibi à sole ipso in os illud tuum importunum regeruntur.

HERM. Innocentiam meam pater declarare facile est, innocentiae patrocinium inuenire difficile; Te unum ego in hac flamma inuidiae, qua me ictum & propè fumantem vides, habui, quem appellarem, quem obtestarer, cui fidem meam iniquissimis calumnijs vexatam crederem. Nunc autem te per-

acerbum accusatorem, seuerum iudicem, & quod crudelius est, patrem iratum experior. Tu me penè ab hospitali mensa & regijs epulis extractum, ornamentis exui, vinciri, & huius calamitosi carceris tenebris mandari iussisti: vereor ne si me innocentem iterum dixerò, tuum iudicium, quod semper grauisimum fuit, videar refellere, & dum innocentiae meae patrocinari studeo, paternam culpam accusarem, quae res mihi supplicijs omnibus acerbior semper visa est.

LEVI. Videte orationis insidias.

HERM. Tacebo igitur (mi pater) si iubes, & silentio premam conscientiam.

LEVI. Eloquere pernicax, eloquere: teos inauditos damnare non soleo.

HERM. Loquar igitur (mi pater) quia iubes, non quod aut oratione, aut silentio sperem aliquid me effecturum. Sed utinam se res habuerit, postremas sanguinis mei voces tuis auribus infundam. Etenim si tantum hoc quicquid miseræ animæ reliquum esse voluisti, à meis calumniatoribus expectaretur, darem cum silentio iugulum, & cruorem meum largissime propinarem. Nunc autem hoc agitur ut demortui cineribus quiescere non liceat, sed ijs æterna criminis nota per lumum scelus adhærescat: hac si pater iniquus est, peto à te vi filij moribundi vltimos gemitus æquis auribus excipias.

LEVI. Age, tolle istam insidiosam orationem, dic de crimine.

HERM. Non est hoc nouum crimen (mi pater) iam diu telam illam contux tua Gofsintha, nobis verò nouerca semper infestior quam eius dignitas postulabat, in me & fratrem meum molitur. Utinam (si liceret beatos manes sollicitare) parentis meae demortuae, tua verò augustae coniugis animam ad hoc tribunal adducere fas esset, silerem ego, & ipsa loqueretur: ieceret ut impendente tali necessitate, quae nobis illam maturam celo, sed terris vilem scammam eripuit, languentibus ut poterat brachijs, me fratremque meum complexa, tibi per genitalem thorum, per castissimos amores, per inuicem communi fofolem commendabat: Ea tunc eramus ætate (mi pater) quae sensura doloris vix admittit. Sed tamen ubi tuos ro-rantes oculos, & te moribundæ corpori affusum, dextramque prehendentem vidimus, non tenuimus infantiles lachrymas, quas & tuus dolor, & matris inter has voces expi-

TABLE

antis obitus excussit. Tu verò nos in hac recentiori orbitate tuo gremio appressos fouebas, prohibebas flere, quod vix facere poteras, manantes lachrymulas tuis abstergebas digitis, te nobis *paterem praesidio, indulgentiam matrem pollicebaris.*

LEVI G. Hæc nihil ad crimen attinent.

HERM. Veniam (mi pater) veniam statim. Creuit hæc tenella ætas in sinu tuo, & se per annorum curricula ad auream iuuentutem explicauit. Quis tibi tunc Hermenigildo tuo charior? quis suauior vnquam fuit? Hermenigildo imperia mandabantur, per Hermenigildum bella gerebantur: ab Hermenigildo populorum fœdera sanciebantur. *Omnia tibi erat Hermenigidus.*

LEVI G. Alius tunc erat quàm nunc est Hermenigildus.

HERM. Placuit tunc maiestati tuæ, vt supra ætatem animum ad nuptias adijcerem. Quæsitæ est mihi coniux regia, Regis filia, Regis soror, Regis neptis. Sed quæ regnorum omnium titulos, omnium imperiorum insignia sola virtute superauit. Heu virgo miseræ, quibus & quam indignis tua indole funcribus eras reseruata! Cum hac igitur nouus coniux nouis nuptijs copulatus, videbar omnium principum fortunatissimus, cui hæc celestis forma obtigisset: Ego verò non tam flammæ alicui cupiditatis, quas vix illa ætas ferre poterat, quam admirationem diuinæ virtutis. Huius enim pietate, exemplo, doctrina, magisterio fidem primæ recepti, factus illi *ex marito discipulus, ex coniuge propinquus.*

LEVI G. Mali corui malum ouum.

HERM. Tu interim, mi pater, in secundas nuptias conuolasti. Inducta à te nobis nouerca Goufwintha, Ariana mulier, potens, acerba, imperiosa: Continuo mutata omnia, sordent tibi amores pristini, nouæ & subiles flammæ se in senile pectus insinuant, liberi primi illius quondam sancti & felicitis thori pignora, iam non sunt solatio, sed tædio.

LEVI G. Scelerate, audes etiam coram hoc amplissimo senatu patris thoros incessere?

HERM. Vera dico, per vnus mulieris furias nobis quiescere non licet, proscindimur, calumnijs, agitamur toto regno. Non sonus, non vigiliæ, non cibus insidijs vacuus. At crudelis foemina, quæ patientiam

tuam tentarat in minoribus, cepit quoque in maioribus ludere. Vxorem meam (hei mihi quâto cum dolore recordari cogor) angit, stimulat, vexat, omnem efferati pectoris acerbicatem in hanc vnâ effundit. lubet vt Christianam legem repudiet: tum virgo, *co se genere natam respondit, vt mori posset, facere nefarie non posset*, hac voce quâ quid gloriosius, irritata, tot regum sobolem incessit pugnis, proterit calcibus, contundit verberibus, ita vt multus è regio corpore sanguis exiret.

LEVI G. Quando hoc auditum?

HERM. Duram habes aurem (mi pater) ad huiusmodi crimina, sed tamen neque hæc importuna & crudeli dementia contenta, imperat scelestum facinus: Pudicum corpus vestibus nudari, nudatum sensim in lacu perfrigida tempestate mergi, donec illa fides patriam ceteret. Hæc barbarie nihil vnquam vidit sol indignius. Demittebant in lacum innocentissimam puellam carnifices, & paulatim quidem, vt acerbus esset singulis membris doloris sensus, funes, quibus ipsa tenebatur, vincula laxabant. Illa verò *nihil de carnificina queribatur: tantum dolebat nuditatem*: cumque moneretur vt se Ariam semel profiteretur, ad singulos cruciatus vna vox excipiebatur, *Christiana sum, Christiana sum.*

Hanc nefariam crudelitatem, quam ferro & flammis prosequi iustissimum erat, tolerantia vincere constituimus, secessi cum vxore in urbem quam tu ipse pater donaueras. Sed nouerca, quasi ipsa grauem iniuriam accepisset, quod ferrum nostris corporibus non immerfisset, tora vrbe insanire, bacchari, furere, me quasi hostem patriæ, regni bustum, patris interfectorem petulantissimis conuicijs incessere. Vtinam mi pater credulitas tua furiosus eius conatibus nimis vxori non esset ancillata: verum in me iussu tuo toto exercitus pondere concurritur, atque in *vnum caput terra & mari mundus armatur*. Dabis hic veniam mi pater, si quod natura brutis animantibus suadet, vt se, vt coniugia, vt sobolem, contra vim ueantur, hoc facere tot furijs à nouerca laceffitus conatus sum. Arma sumpsi, non quibus telacefferem, sed quibus me & regiâ coniugem contra impotentissimam, & crudelissimam mulierem tam diu defenderem, donec tibi rem causamque plenius liceret aperire.

LEVI G. Mentiris impostor.

HERM.

HERME. Testor hic del. bra cœlitum, a-
vasq. quas ego cum me inflammato animo pro-
sequereu postremas occupau: vbi vidi hoc agi
vt me iam fuga tueri non posset, posset autem
gladius, si vcllem quod lex naturæ iubet exe-
qui, statui me tuis pedibus infontem victimã
potius aduoluerè, quam in tanta causæ equi-
tate repugnare. Vidisti prostratum, iacentem
crexisti, erectum complexus es. Quid est
quod gloriosi illius operis lauream in-
fulcauit, nisi illius dolus quæ cum armis ob-
ruere nõ potuerit, per iniquissimũ iudicium
tentat præcipitantẽ impellere? En crimen, en
causã cur cilicio indutus, & ijs vincitus cate-
nis, quas tu prædonibus reseruabas, in tetro
atque infami carcere moribundus iaceo.

LEVI G. Romanus non es?

HERM. At Christianus sum & Romanus,
hoc enim postremum arguitur: habes in hac
parte (mi pater) confitentẽ reum. Hoc nempè
crimen est ex quo reus gaudet, paller iudex, cœlũ
latatur, terrẽtur dæmones, contremiscunt inferi,
eius accusatio votum est. & pœna felicitas.
Cuperem equidem centes si liceret pro hac
nominis gloria emori. Iã enim ad Dei laudes
prædicandas vnum os nimis angustum vide-
tur: concide corpus, velle, lania, tota ora vide-
buntur esse, quot erunt vulnera, & per sanguinis
riuos effusus spiritus, purpurata in cœlum
via quam primum euolabit.

LEVI G. Furiose, nemo contemnit vitam,
nisi qui desperatus viuuit.

HERME. Pœnitet me Arianum vixisse,
tunc (fateor) desperatus vixi.

LEVI G. Nunc autem fatuus, & vecors
vitiis degener.

HERM. Viuo mi pater, in cilicio splendens,
in vinculis liber, in carcere speciosus.

LEVI G. Hic tuus splendor, tua libertas,
tua species est, si me & vxorem meam con-
uicijs arrodas.

HERM. Imò (pater) te tanquam Regem,
dominum, patrem, semper honorau, timui,
veneratus sum. Tuã verò vxori bonam mē-
tem, & nihil aliud sum precatus.

LEVI G. Satis habet mentis ad tuos cona-
tus opprimendos.

HERM. Nimis fateor, & hoc dolendum
est.

LEVI G. Secede, secede, de tuo capite deli-
beratur.

Agite patres sapientissimi, deliberate cui
speci iam importunum animum reserue-

mus.

PRINCEPS. I. Tanta est, ô Rex potentis-
sime, eius negotij moles, & tam lubrica mate-
ria, vt quantum prudentia, quæ diuturno reũ
vfu concaluit, confert ad dicendum fiducia,
tantum rei nouitas, & magnitudo stuporis
afferat. Nulla de capite, vel hominis vltimi
præceps esse debet sententia. At verò cum de
Regis sobole, & de eo filio delibetur, in quo
tua decliuas aras & Gothorum salus conqui-
escere videbatur, magni resere arbitror, vt
quæ a te confluentur, tantò fiant considera-
tius, quanto periculum est in errore pernitio-
sius. Duas vt video cõtrouersias accusatio cõ-
plectitur, quarum altera perduellionis, altera
superstitionis. Et in prima quidem quæ mihi
grauior visa est, atroces iuuenis querimonias
fuerunt, quibus omnem armorum inuidiam
in Goisuintham Nouercam deriuauit. Mihi
quidem ô Rex de Augusta coniuge tua tam mi-
rifica insedit opinio, vt nihil addi possit am-
plius. Sed tamen quantum veterum replicat
temporum memoriam mens nostra potest,
video per Nouercas sæpè faces importatas,
quibus florentissimè arderent familia. Tui erit
iudicij liquidius videre, an Goisuinthe Re-
ginæ odia præiugnum ad hæc arma compule-
runt: certè quod in te iniquo non fuerit ani-
mo, facit vt credam reditus celeritas, & in hac
postrema quæ tibi cum illo fuit congressione
fiduci. Habet hoc implicata scelere consciẽ-
tia, vt opinia reformidet, tuta ipsa timeat, &
si solum inuenerit, expauescat: nihil vero
in hoc congressu vidi simile, exportecta iuue-
nis facies, latus atque hilaris vultus, plenus
in te animus fiducia, plenus amoris cerneba-
runt, si modo in oculis tanquam in accuratissimã
nature speculis mentis simulachra delibamus.
Proinde considerandum est etiam atque etiã,
an ea quæ circumfertur in literis atrocitas, se
istis moribus illeuerit. Quod vero ad super-
stitionem Romani nominis attinet, non est ô
Rex mirum, cum illi Christianam vxorem, &
Gallam coniunxeris, hæc in virum cum ipse
cupiditatis facibus religionem transfuderit.
Cæterum nemo prudens gladijs & hastis nu-
minum metum in hominũ animis defigit, v-
trique potius doctore opus est, quã carnifice.
Quos tu nunc vides istius religionis calentes
studijs, inflammatos animo, ardore prope i-
gnitos, ætas flectet, vltus leniet, prudentia tua
mitigabit.

LEVI G. Quid censet?

PRIN.

PRIN. II. Si ea esset Rex optime Hemenigildi audacia, ut sui scelus in egyptentis posset esse contenta, ego quidem & in hoc negotio cunctandum arbitrarer, & alijs suaderem, ut rem quam accuratissime perpendere. Nunc autem cum in apertum terrumque facinus eruperit, quantum illius vitæ additur, tantum tuæ, qua nihil in hoc orbe terrarum pretiosius, detractum puto. Non est is reus cuius non sit formidanda potentia, non est hoc crimen cui debeatur impunitas, non est hoc regnum quod tantum dedecus ferat, non est denique is iudex qui se puerilibus lachrymis à iustitiæ cursu detorqueri patiatur. Omnia ut vides iura diuina & humana poluit, excidit, fustulauit: *Desertor patriæ, transfuga religionis, patris in: erector, ne sibi quidem id reliqui fecit, ut sanabilem plagam in:ingeret:* Sed inaudita contumacia, remedium tuæ clementiæ in suum vertit scelus. Arma in patrem sumpsit, nec regni sanctitas, nec ætatis veneranda canities, nec parentis nomen, nec vox ipsa naturæ furiosum iuuenem ab infestis conatibus repressit: Tandiu stetit in acie, quamdiu potuit, ubi se desertum à suis, inuisum alienis, posteris execrandum vidit, irrepit ad patrem; ut latrocinium in beneficium conuerteret. Nunc autem ne minus audax ad perpetrandum facinus quam ad defendendum impudens videatur, in nouercam feminam illustrissimam, & patris amores sui furoris consilia deriuat. *Inaudita res est, miser crudelis qui in vinculis audeat castos patris thalamos infectari, quid faciet in purpura? qui in his. ceatoribus alit superbiam, quid facturus*

est in Atrahico? qui reus minatur in carcere, quid efficiet dominator in regno? Spreta Gothorum religione in Romanorum superstitionem perfuga transfugauit, cum patris hostibus contulit consilia, ipsus se administrum, socium, satellitem præbuit: Querit pater, ut nefarium sacramentum rescindat, negat, persistit in contumacia, & nos mollioribus sententijs pergitur eius audaciam alere, ut nobis in posterum deliberandi facultas eripiat, illi patranda concedatur. Censeo igitur o Rex, quod è re tua esse arbitror, ut si Hemenigildus in superstitione contumax esse pergat, paternæ seueritatis stimulos experiat.

PRIN. I. Quid rim affers naturæ: sine Patrem, Patrem esse.

PRIN. II. Sophron, Pater est Leuigildus Pater regni, non iuuenis facinorosi. Quasi vero ignota non sit parentum in filios seueritas. Cartallum audiuius maximi animi iuuenem quod patris miserias contempsisset, & eius mæsta ac lugentia castra circumfluentibus quietæ felicitatis insignibus intrasset, à patre, ut tum erat vestibus, auro, & pictura fulgentibus, atque insigni corona radiato capite, in altissimam crucem fuisse suffixum. Scimus Torquati iuuenis victorem spiritum quod patris iniussu pugnasset & vicisset, patris imperio exhaustum, & domestica fortissimi imperatoris calamitate sancitum decus publicæ disciplinæ. Nos vero in istis sceleribus iubes conu-

serere?

Finis Libri Decimitertij.

Vuuu

THEO